

SPRAWA POLSKA W PRZEDEDNIU WOJNY

Trójporozumienie - Ententa powstało na podstawie dwustronnych umów między Francją a Rosją (17 sierpnia 1892), Francją a Wielką Brytanią (8 kwietnia 1904) oraz Wielką Brytanią a Rosją (31 sierpnia 1907). Było odpowiedzią na Trójprzymierze.

Sojusz francusko-rosyjski miał osłabić pozycję Niemiec, które dążyły do dominacji w Europie.

Porozumienie francusko-brytyjskie doprowadziło do złagodzenia dotychczas istniejących sporów i umożliwiło sformowanie sojuszu przeciwko Niemcom.

Porozumienie Wielkiej Brytanii z Rosją położyło podwaliny pod generalne współdziałanie polityczne, a z czasem i wojskowe.

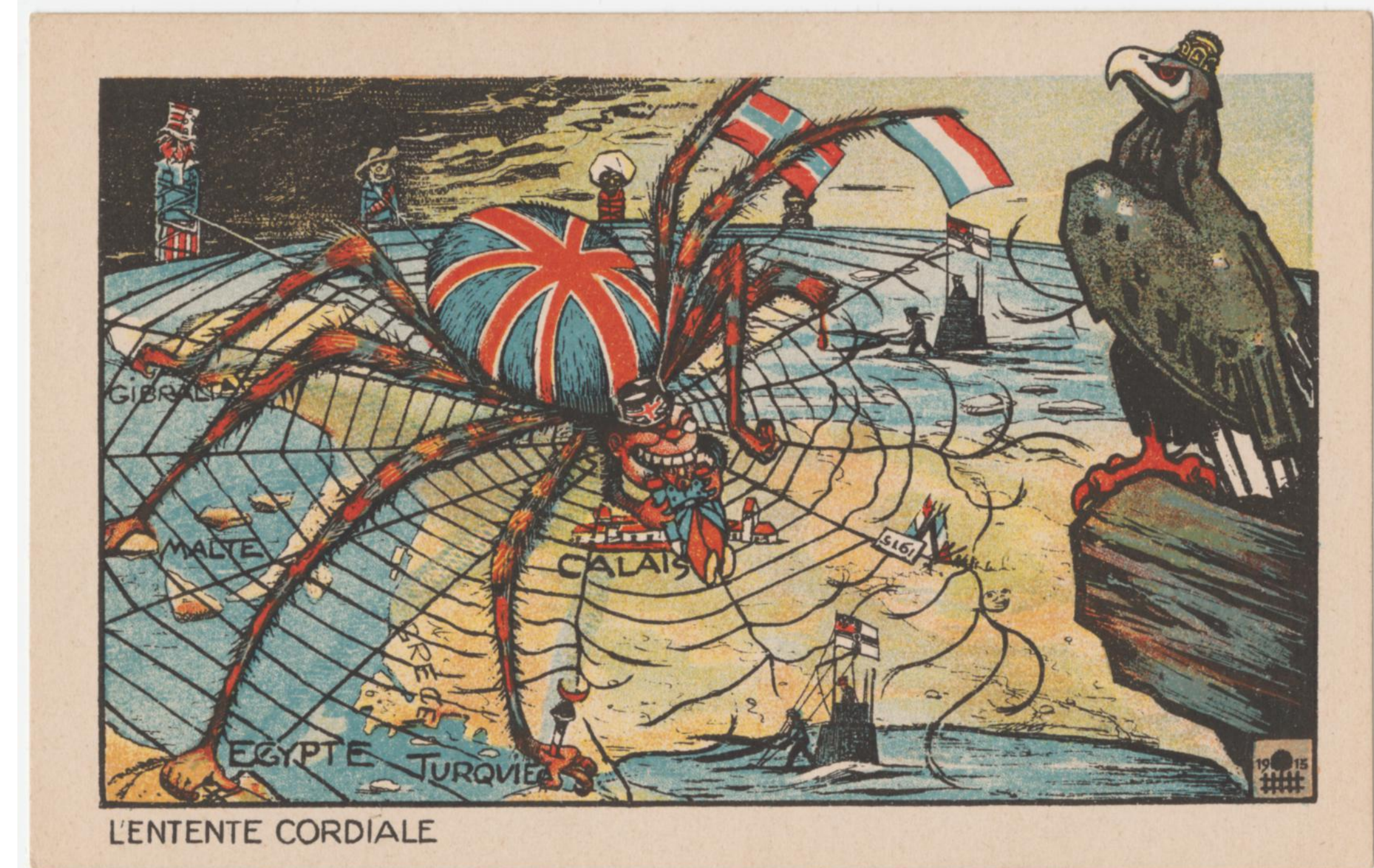
W społeczeństwie polskim kształtowały się odmienne postawy i strategie działania wobec narastającego w Europie konfliktu, który ostatecznie doprowadził do Wielkiej Wojny.

Lewica niepodległościowa składająca się m.in. z PPS-Frakcja Rewolucyjna, PSD i PPS swoje nadzieje wiązała z Austro-Węgrami, wierząc, że to autonomiczna Galicja ma szansę stać się polskim Piemontem. Powstanie państwa Austro-Węgry-Polska miało być pierwszym krokiem do odzyskania przez Polskę niepodległości.

Endecja nadzieje na niepodległość wiązała z państwami stanowiącymi Trójporozumienie - zwłaszcza z Rosją. Jej zwycięstwo miało stworzyć szansę na zjednoczenie wszystkich trzech zaborów i umożliwić Polsce uzyskanie szerokiej autonomii.

Lewica rewolucyjna, czyli Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy nie widziała potrzeby odbudowy niepodległej Polski. Jej działacze byli zdania, że należy dążyć do światowej rewolucji, po której zapanuje nowy porządek i narody przestaną istnieć.

Trójprzymierze zawiązane zostało z inicjatywy kanclerza II Rzeszy O. von Bismarcka 20 maja 1882 roku. Był to tajny obronny układ pomiędzy Niemcami, Włochami i Austro-Węgrami. Przewidywał pomoc sojuszników w razie niesprokowanego ataku Francji lub Rosji na któregokolwiek z sygnatariuszy. Układ był odnawiany w 1887, 1892, 1902, 1912. Formalnie przetrwał do 1915, do momentu przystąpienia Włoch do wojny po stronie ententy.

Pocztówka z 1915 roku

W czerwcu 1908 roku powstał Związek Walki Czynnej - tajna organizacja wojskowa, która miała na celu przygotowanie kadry kierowniczej do powstania zbrojnego w Królestwie Kongresowym i na ziemiach zabranych oraz przyszłego Wojska Polskiego. Założona została z inicjatywy Kazimierza Sosnkowskiego i Józefa Piłsudskiego, który został przywódcą ZWC.

W 1910 roku powstały podległe ZWC organizacje jawne: Związek Strzelecki we Lwowie i Strzelec w Krakowie, będące faktycznie organizacjami przysposobienia wojskowego. W 1914 r. ZWC liczył 7239 członków, stanowiąc kadry tworzonych Legionów Polskich. Równocześnie powstawały organizacje paramilitarne związane z orientacją polityczną zbliżoną do endecji: Polskie Drużyny Strzeleckie i Drużyny Bartoszewskie.

Józef Piłsudski i Kazimierz Sosnkowski

Znak oficerski tzw. „Parasol” - odznaka nadawana przez J. Piłsudskiego słuchaczom Szkoły Oficerskiej ZWC

